

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ НАПРЯМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ВІДТВОРЕННЯ ПРИРОДНО – РЕСУРСНОЇ БАЗИ¹

Наталія ВНУКОВА, ORCID 0000-0002-1354-4838, Researcher ID ABC-6008-2021

*д.е.н., проф., НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрНУ,
Харків, Україна*

Автор-кореспондент: Наталія Внукова, електронна пошта: natalijavnuкова@gmail.com

Анотація. Дослідження присвячене визначенню євроінтеграційних напрямів правового забезпечення збереженні та відтворення природно ресурсної бази країни. Актуальність роботи зумовлена збільшенням екологічних ризиків, зміною клімату, що веде до суттєвих втрат у природі. Виконаний порівняльний аналіз нормативного регулювання стратегій збереження біорізноманіття підкреслив спорідненість дій щодо посилення адаптаційних напрямів правового регулювання з країнами ЄС процесів збереження і відтворення природи з підтвердженням переходу до моделі сталого розвитку та формування екосистем, що є пріоритетним для екологічної політики ЄС. Виконаний аналіз європейських підходів показав, що євроінтеграційні прагнення України а галузі екологічного права мають реалізовуватися в розробці законодавчого та нормативного врегулювання збереження біорізноманіття, удосконаленні екологічного контролю, запобігання негативному впливу зміни клімату з урахуванням викликів воєнного стану. Оперативним інструментом здійснення оцінок реагування на ризики може бути пошукова система Google Trends, в якій визначено рівень інтересу до теми біорізноманіття в світі, окремих країнах ЄС та Україні, яка дозволяє у різні часові періоди одержати дані про рівень пошукової активності обраної теми, що досліджується, що враховується у прийнятті рішень з удосконалення правового забезпечення природоохоронних заходів. Додатковою перевагою онлайн ресурсу є географічний критерій для здійснення порівнянь країн ЄС з Україною. Практичне значення полягає в можливості надати конкретні рекомендації з покращення якості та ефективності нормативного впливу на довкілля. Розглянутий проект змін до державного екологічного контролю є стандартним, отже, він тільки частково може вирішити питання переходу до моделі сталого розвитку. Створення Смарагдової мережі спрямовано на забезпечення адаптаційних правових процесів європейської мережі Natura 2000 для охорони дикої природи. Розробка стратегій відновлення природних ресурсів (зокрема лісів) на засадах європейських стандартів є подальшими можливостями для зрушень у забезпеченні збереження та відтворення природоресурсної бази України в контексті євроінтеграції, чому буде додатково сприяти впровадження обов'язкової звітності компаній зі сталого розвитку.

Ключові слова: правове забезпечення, євроінтеграція, збереження біорізноманіття, сталий розвиток, природно-ресурсна база, екологічний контроль, пошукова система.

Авторський внесок

Автор виконав роботу самостійно.

Заява про розкриття інформації

Автор не має ніяких конкуруючих фінансових, професійних чи особистих інтересів з боку інших сторін.

¹ Стаття підготовлена у межах НДР 0124U005147 «Інноваційні напрями розвитку екологічного права в умовах подолання наслідків російської агресії в Україні».

ВСТУП

Євроінтеграційні напрями ресурсозбереження та відтворення відбуваються через формування екосистем та управління ними для забезпечення сталого розвитку. Одним з основних напрямів євроінтеграційного спрямування змін у правовому забезпеченні є гармонізація із законодавством ЄС. Процес включає адаптацію норм національного законодавства до вимог ЄС, зокрема імплементацію Директив ЄС для збереження біорізноманіття. Для нагляду за довкіллям та зміною клімату додатково запроваджуються скринінги.

Мета статті – правове забезпечення збереження та відтворення природно-ресурсної бази України в контексті євроінтеграції, яке характеризується переходом до моделі сталого розвитку та формування екосистем від традиційного раціонального природокористування, яке превалювало раніше у суспільному середовищі.

ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД

Формалізація рішень європейських інтеграційних викликів, пов'язаних із захистом довкілля та іншими екологічними питаннями, зокрема в сільськогосподарському секторі, значно відстає від інших європейських країн. Цього особливо важко досягти у межах європейської співпраці, і це стає відчутним викликом (Hadzalo et al., 2025). Створено спеціальний аналітичний документ щодо аналізу нормативно-правових, інституційних та фінансових засад збереження біорізноманіття в Україні в контексті узгодження екологічного законодавства України та ЄС (Baran et al, 2026). Науковцем Суєтновим Є.П. запропоновано впровадження екосистемного підходу на основі аналізу правового регулювання зорієнтованих на охорону та використання окремих природних ресурсів, об'єктів і комплексів, а також програмних документів з інших сфер суспільного життя. Для цього необхідно якісне оновлення нормативно-правових актів та прийняття нових концепцій, стратегій, планів і програм з обов'язковим урахуванням екосистемної складової державної екологічної політики України (Suietnov, 2021). Дослідник з права (Rosokhata, 2024a) системно вивчала питання розвитку екологічного контролю в контексті євроінтеграції та досвіду ЄС через аналіз практики його Суду справедливості. Використання телеологічного підходу (у праві один із найважливіших методів роботи судів, зокрема Суду ЄС) до визначення ефективності органів, що здійснюють державний екологічний контроль, сприятиме формуванню пропозицій щодо практичних заходів оптимізації відповідності між структурою і функціями кожного окремого органу державного екологічного контролю. Проведеним аналізом практики Суду справедливості ЄС (Rosokhata, 2024b; Rosokhata, 2024c) щодо державного екологічного контролю встановлено, що держави-члени зобов'язані гарантувати досягнення цілей екологічних Директив ЄС незалежно від внутрішніх труднощів чи територіального рівня порушень; забезпечення ефективного контролю включає обов'язкове створення реальних механізмів моніторингу та реагування, а також залучення громадськості; поодинокі порушення не свідчать про системну проблему лише за умови, що держава вживає ефективних превентивних заходів.

Захист довкілля та заохочення інновацій можуть допомогти створенню нових можливостей для економіки. «Зелене» зростання є центральним у політиці ЄС для забезпечення екологічної стійкості. Поширення екологічних законів та нормативних актів спонукають багато країн вжити заходів для зменшення негативного впливу на довкілля. Однією з цілей екологічної політики є зробити економіку держав-членів більш екологічно чистою, дотримуватися принципів циркулярної економіки та Європейського зеленого курсу (Cifuentes-Faura, 2022). Група дослідників (Olasehinde-Williams & Akadiri, 2025) розглянула зв'язок між суворістю екологічної політики та витоком вуглецю в ЄС, застосувавши економетричну модель, побудовану на комплексі даних з 1995 по 2020 рік для 20 країн-членів ЄС для аналізу того, як на витік вуглецю впливає екологічна політика та інші фактори. Це дослідження є інноваційним, воно вперше

ґрунтовно оцінює вплив агрегованої екологічної політики на витік вуглецю в ЄС, довівши, що сувора екологічна політика спричиняє збільшенню рівня викидів вуглецю за кордон через канал міжнародної торгівлі, що вимагає запровадження механізму коригування їх викидів на кордонах. Це важливо додатково враховувати у транскордонних процесах екологізації.

Виконаний теоретичний огляд підходів показав, що правове забезпечення збереження та відтворення природи є пріоритетним для екологічної політики ЄС. Євроінтеграційні прагнення України мають реалізовуватися в розробці законодавчого та нормативного врегулювання збереження біорізноманіття, удосконаленні екологічного контролю, в заходах для запобігання негативним змінам клімату та інших напрямках реалізації економічної політики та удосконаленні положень екологічного права.

МЕТОДОЛОГІЯ

Для проведення дослідження із пошуку євроінтеграційних напрямів правового забезпечення збереження і відтворення природно-ресурсної бази застосовані різноманітні методи наукового дослідження. Теоретико-методологічним базисом статті є фундаментальні основи екологічного права, результати наукових пошуків вітчизняних і зарубіжних вчених стосовно формування екологічної політики, стратегування змін у збереженні біорізноманіття як в ЄС, так і Україні, обґрунтування трансформацій у системі екологічного контролю та ін. При дослідженні використано загальнонаукові теоретичні методи логічного узагальнення, порівняння та аналізу пріоритетних підходів до правового забезпечення збереження і відтворення природних ресурсів. Оцінка рівня інтересу до теми біорізноманіття в світі, окремих країнах ЄС та Україні визначена у Google Trends, пошуковій системі, яка дозволяє у різні часові проміжки визначати кількість запитів обраної теми, що досліджується (Shevchenko, 2026). Додатковою перевагою онлайн ресурсу є врахування географічного критерію, який враховує рівень запитів по країнах світу.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

У контексті євроінтеграції правове забезпечення збереження та відтворення природно-ресурсної бази України характеризується переходом до моделі сталого розвитку та формування інноваційних екосистем.

Режим прямого природокористування подано в Інструкції про зміст та складання документації державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду України (2005 без змін) (Ministry of Environmental Protection of Ukraine, 2005, February 16), де визначено, що це такий режим, при якому здійснюється збалансоване ведення звичної господарської діяльності, що не призводить до дестабілізації екологічної рівноваги на природно-заповідній території та погіршення загального стану довкілля в регіоні. Отже, питання збалансування та рівноваги має стати критерієм збереження природи. Між тим режим непрямого використання та охорони – це режим, при якому здійснюється обмежене використання природних ресурсів у рекреаційних, оздоровчих, спортивних, туристичних, освітніх та інших пізнавальних цілях.

Сучасні зміни у природно-ресурсній політиці передбачають визначення напрямів нормативного впливу, що висунуло новий термін природоорієнтовані рішення як дії, спрямовані на захист довкілля, відновлення та забезпечення сталого використання екосистем та управління ними з метою адаптації до зміни клімату, збереження біологічного різноманіття, у тому числі забезпечення сталих засобів із зазначеною метою (Verkhovna Rada Ukraine, 2024, October 8). Прийняті напрями державної кліматичної політики визначають її правові та організаційні засади, спрямовані на забезпечення низьковуглецевого та сталого розвитку України, її екологічної, продовольчої та енергетичної безпеки, досягнення кліматичної нейтральності, забезпечення пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до них.

Однією з ознак європейської інтеграції є впровадження Україною Регламенту про відновлення природних ресурсів, першого комплексного закону ЄС та пріоритетного елемента Європейської стратегії біорізноманіття. Цей Регламент встановлює обов'язкові цілі з відновлення деградованих екосистем, включаючи ті, що мають найбільший потенціал для поглинання та зберігання вуглекислого газу, а також щодо запобігання та пом'якшення наслідків біологічних катастроф (Directorate-General for Environment, n.d.) та відновлення водно-болотних угідь, річок, лісів, морських екосистем та видів, що їх населяють, що є пріоритетом для біорізноманіття.

Що стосується цілей, то Регламент спрямований на відновлення екосистем, середовищ існування та видів у морях та океанах ЄС, щоб забезпечити довгострокове, стаке відновлення біорізноманіття та природної стійкості, тим самим сприяючи досягненню цілей ЄС щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до них. Він передбачає євроінвестування у довгострокове відновлення природи в межах ЄС з відповідною метою, а також включає конкретні цілі щодо масштабного відновлення біорізноманіття середовищ існування та відновлення популяцій видів. Очікується, що регіони ЄС ухвалить національні плани відновлення до вересня 2026 року, демонструючи, як вони мають намір досягти цілей Спільної стратегії біорізноманіття до 2030 року (European Commission, 2020, May 20).

Для досягнення цієї мети Стратегія визначає комплексну систему зобов'язань та дій, спрямованих на вирішення основних чинників втрати біорізноманіття, пов'язаних зі змінами у земле- та морекористуванні, посиленням експлуатації біологічних ресурсів, зміною клімату, забрудненням та іншими факторами. Для інтеграції біорізноманіття в процес відновлення Стратегія визначає низку цілей та зобов'язань, яких необхідно досягти не пізніше 2030 року, у таких ключових сферах: узгоджена мережа хронічних зон, охорона навколишнього середовища на рівні ЄС, впровадження трансформаційних змін та нова програма зобов'язань.

Наступні елементи плану відновлення ЄС є важливими для України: відновлення зон забруднення та багатих на вуглець екосистем; забезпечення того, щоб середовища існування та види не зазнавали деградації у зв'язку з їхнім місцевим станом, або щоб 30% з них були відновлені до початкового стану; та скорочення ризиків та використання хімічних пестицидів на 50%. покриття щонайменше 25% сільськогосподарських угідь органічним землеробством; посадка значної кількості дерев для сприяння біорізноманіттю відповідно до екологічних принципів; підтримка міст з населенням понад 20 000 мешканців, включаючи план озеленення міських територій тощо (European Commission, 2020, May 20). Щоб забезпечити виконання зобов'язань і заохотити трансформацію, країни ЄС повинні запровадити нову систему профспілок для управління біорізноманіттям, яка включає зобов'язання, пов'язані з реалізацією, щоб забезпечити підзвітність і відповідальність усіх учасників виконання зобов'язань. Система також посилить участь зацікавлених сторін або управління ними. Для цього створено механізм моніторингу та оцінки з чітким переліком узгоджених індикаторів, щоб забезпечити регулярну оцінку прогресу та впровадження коригувальних заходів, якщо це необхідно.

Оцінка рівня зацікавленості україномовних споживачів терміном біорізноманіття в Україні за останній рік визначена у Google Trends, що показало високу волатильність пошукових запитів, які актуалізувались до 100 балів на початку вересня 2025 року. Серед регіонів виділено лідера Сумську область, але в топ-5 ще попали Волинська, Рівненська, Чернігівська та Тернопільська області (Vnukova, 2026). Регіональний аспект може бути врахованим для стратегування заходів із відтворення природно-ресурсної бази та соціально-економічного розвитку територій в умовах сучасних глобальних викликів.

Оцінка інтересу до теми біорізноманіття англійською мовою у світі за останній рік на 15 березня 2026 року показала, що відслідковується тренд на зростання пошукової активності, яка досягла піку в 100 балів у першу декаду лютого 2026 року, що може бути віддзеркаленням пошуків під час відзначення Всесвітнього дня водно-болотних угідь (2 лютого), коли збереження боліт допомагає уникати кліматичних катастроф. Лідером використання пошукової системи

Google Trends щодо теми біорізноманіття був Непал, що перспективно може бути окремим дослідженням. Серед країн ЄС першою була Фінляндія із середнім рівнем попиту на тему в 27 балів з високою волатильністю, де лідером всередині країни є Північна Карелія. Статистичну значимість пошуку теми біорізноманіття продемонстрували тільки 60 країн, що свідчить про недостатнє усвідомлення і забезпечення у світі напрямів збереження і відтворення природи.

Для виконання вимог європейської інтеграції щодо відновлення природних ресурсів Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України подало на громадське обговорення проєкт постанови КМУ «Про реалізацію Стратегії збереження біорізноманіття України до 2035 року та про реалізацію операційного плану на 2026-2028 роки» (Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine, 2025, December 10), яке мало бути завершеним.

У табл.1 подано порівняння основних положень європейського рішення відносно Стратегії ЄС щодо біорізноманіття до 2030 року та проєкту Стратегії збереження біологічного різноманіття України на період до 2035 року, які є взаємопов'язаними документами, де національний проєкт КМУ є інструментом євроінтеграційних норм до вступу в ЄС. Проєкт Стратегії України розроблений для виконання зобов'язань у межах Куньмінсько-Монреальської глобальної рамкової програми та адаптації законодавства до норм ЄС.

Таблиця 1

Основні параметри порівняння євроінтеграційних стратегічних підходів до збереження біорізноманіття

Ознака порівняння	Стратегія ЄС до 2030 року	Проєкт Стратегії України до 2035 року
Мета	Відновлення біорізноманіття Європи на благо природи, людей та клімату	Забезпечення охорони, збереження, відтворення та невиснажливе використання біорізноманіття шляхом зупинення загроз і його втрат
Термін реалізації	До 2030 року	До 2035 року (реалізація етапами по 3 роки)
Охоплення територій	Захист 30% суходолу та 30% моря в ЄС	Спадкостійкість цілі «30 до 30» (30% територій до 2030 року)
Параметри рівня відновлення природи	Відновлення 25 000 км річок, скорочення використання пестицидів на 50%	Відновлення 30% деградованих екосистем та ключових природних комплексів
Пріоритетний акцент	Економічне зростання через природно-орієнтовані рішення (Green Deal)	“Зелене” відновлення після скасування воєнного стану та розмінування територій
Фокусування заходів	Ставка на органічне землеробство та відновлення популяції запилювачів	Посиленні стійкості громад до кліматичних ризиків та цифровізації моніторингу довкілля з використанням супутників
Суспільні правовідносини	Об'єднання природи, фермерів, бізнесу та споживачів	Широкий спектр суспільних правовідносин, що безпосередньо або опосередковано стосуються охорони, збереження, відтворення та невиснажливого використання біорізноманіття

Ознака порівняння	Стратегія ЄС до 2030 року	Проект Стратегії України до 2035 року
Збереження лісів	Дорожня карта посадки щонайменше 3 мільярдів додаткових дерев у ЄС до 2030 року з повним дотриманням екологічних принципів	Показник лісистості України становить 15,9 % території України, що є нижчим оптимального, за європейськими рекомендаціями, рівня
Зміцнення правової бази для відновлення природи	Наявність юридично обов'язкових цілей ЄС з відновлення природи, щоб відновити деградовані екосистеми, зокрема ті, що мають найбільший потенціал для захоплення та зберігання вуглецю, а також для запобігання та зменшення наслідків стихійних лих	Запровадження належного екологічного правового регулювання діяльності в економіці сприятиме забезпеченню сталого використання, збереження та відновлення біорізноманіття

Джерело: розробка автора

Як видно з табл. 1, незважаючи на спорідненість національної стратегії зі стратегією ЄС і завданням з посилення євроінтеграційних змін, при визначенні складових суспільних відносин в ЄС прямо вказано на суб'єктність правовідносин, що на пряму не вказано у проекті національної стратегії, де тільки вказано на напрям впливу на збереження, відтворення та невиснажливого використання біорізноманіття, що бажано було б додати.

Стратегії, що порівнюються, вимагають впровадження рішень із збереження природи в усі галузі економіки (сільське господарство, енергетику, лісове господарство та ін.). Особливість правового регулювання процесів природозбереження України додатково пов'язано із воєнним станом і оцінкою збитків екосистемам воєнними діями, та відновлення знищених степів, прибережних зон і лісів. Країни ЄС фокусуються на екологізації вже наявних площ та збереженні залишків дикої природи, що також розглядається Україною, але додатково необхідно зосереджуватися на фізичному відтворенні лісового фонду на деокупованих територіях та збільшенні загальної площі лісів для боротьби з опустелюванням півдня країни

У загальну систему правового забезпечення збереження та відтворення природно-ресурсної бази України входить реформування системи управління та екологічного контролю через запровадження принципу, що забруднювач має платити. Додатково має відбутися перехід до адміністративної відповідальності юридичних осіб за екологічну шкоду, що має стимулювати підприємства до екологізації, що представлено у проекті Закону України «Про державний екологічний контроль» (Verkhovna Rada Ukrainy, 2020, February 19), де визначений напрям із забезпечення високого рівня дотримання природоохоронного законодавства, який є невід'ємною умовою сталого економічного та соціального розвитку. Цей проект Закон визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного екологічного контролю, а також встановлює підстави та порядок притягнення до відповідальності суб'єктів господарювання за порушення природоохоронного законодавства. За Пояснювальною запискою до проекту Закону відзначено, що за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я кожні 15 хвилин в Україні помирає 5 людей через поганий стан довкілля, 7 людей стають на облік, як смертельно хворі через забруднення питної води, ґрунтів та повітря. За статтею 10 проекту Закону до заходів державного екологічного контролю належать: планові заходи (планові перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання, патрулювання); позапланові заходи (позапланові перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання, реагування на виклики, рейдові перевірки). Такий поділ є стандартним, і він тільки частково може вирішити питання змін з переходом до моделі сталого розвитку.

Використання онлайн пошукового ресурсу Google Trends для визначення зацікавленості темою екологічного контролю в Україні на 01 березня 2026 року за період з 2004 року показало статистично значимі пошуки, але майже нульові за виключенням трьох піків, один у 100 балів у червні 2005 року, коли відзначався Всесвітній день довкілля. Регіонами лідерами пошукової активності були Львівська область, місто Київ і Хмельницька область. Деякі сплески відбулись у вересні 2022 року внаслідок прийняття 20 вересня 2022 року Верховною Радою Закону України «Про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів» (Verkhovna Rada Ukrainy, 2022, September 20), який набрав чинності 8 жовтня 2023 року, що стало пріоритетним напрямом запровадження європейських стандартів контролю за промисловим забрудненням.

Цей Закон визначає правові та організаційні засади створення та функціонування Національного реєстру викидів та перенесення забруднювачів з метою забезпечення доступу громадськості до повних, узгоджених і достовірних даних про викиди та перенесення забруднювачів і відходів. Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів (НРВПЗ) — це єдина державна цифрова платформа для збору та зберігання даних про викиди забруднювачів у довкілля (Eco.gov.ua, n.d.)

Для забезпечення адаптаційних правових процесів створюється аналог європейської мережі Natura 2000 для охорони дикої природи в ЄС, яка одержала назву Смарагдової мережі (Emerald Network) (Environment. People. Law, n.d.). Пріоритетним завданням правового забезпечення є розробка правового механізму фіксації шкоди довкіллю внаслідок воєнних дій та розробці стратегій відновлення природних ресурсів (зокрема лісів) на засадах європейських стандартів. Подальшими можливостями для зрушень у забезпеченні збереження та відтворення природно-ресурсної бази України в контексті євроінтеграції є створення компаніями звітів зі сталого розвитку.

ВИСНОВКИ

Пріоритетним завданням правового забезпечення є розробка правового механізму фіксації шкоди довкіллю внаслідок воєнних дій та розробці стратегій відновлення природних ресурсів (зокрема лісів) на засадах європейських стандартів. Обов'язкове впровадження звітності компаній зі сталого розвитку сприятиме контролю за забезпеченням збереження та відтворення природно-ресурсної бази України в контексті євроінтеграції.

Проект Стратегії охорони біологічного різноманіття в Україні є стратегічною картою, яка визначає довгострокові переваги політики країни та інтегрує євроінтеграційні цілі та завдання відновлення природних ресурсів у всі сфери національного розвитку із акцентом на «зелений» перехід, з посиленням стійкості громад і держави до кліматичних та природних ризиків.

Оцінка пошукової активності екологічних тем є стабільною з трендом до зростання, але недостатньо поширеною у всіх країнах світу, це потребує посилення нормативного регулювання збереження і відтворення природи для вироблення механізмів гальмування руйнівних процесів щодо зміни клімату.

Подальші дослідження будуть стосуватися поглиблення пошуку комплексних інструментів вимірювання пошукової активності щодо екологічних тем в певних країнах світу; моніторинг результатів обговорення і прийняття законодавчих та нормативних рішень щодо збереження біорізноманіття та посилення екологічного контролю.

Подяка: автор висловлює Подяку керівництву НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрНУ за сприяння у здійсненні досліджень та можливості вдосконалення підходів наукової діяльності у сфері екологічного права.

REFERENCES

- Baran, S., Aleksieieva, Ye., Drapaliuk, A. et al. (2026). *Reform of the system of conservation and restoration of natural habitats and wild flora and fauna: Ukraine on the path to the EU*. S. Baran et al. (Eds.). Lviv–Kyiv: Kompaniia “Manuskrypt”. Retrieved from https://epl.org.ua/wp-content/uploads/2026/03/Policy_Reform_UA.pdf
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025). Strategy for biodiversity conservation of Ukraine until 2035 (Draft Order). Retrieved from <https://me.gov.ua/view/9938bb88-e25c-4d7f-8999-997a85825148>
- Cifuentes-Faura, J. (2022). *European Union policies and their role in combating climate change over the years*. *Air Quality, Atmosphere & Health*, 15(8), 1333–1340. <https://doi.org/10.1007/s11869-022-01156-5>
- Directorate-General for Environment (n.d.). *Nature Restoration Regulation: Supporting the restoration of ecosystems for people, the climate and the planet*. Retrieved from <https://surl.li/vtsdad>
- Eco.gov.ua (n.d.). *National Pollutant Release and Transfer Register*. Retrieved from <https://eco.gov.ua/registers/natsionalnyi-reiestr-vykydiv-ta-perenesennia-zabrudniuvachiv>
- Environment. People. Law. (n.d.). Emerald Network / NATURA 2000. Retrieved from <https://epl.org.ua/about-us-tax/garyachi-temy/smaragdova-merezha-natura-2000/>
- European Commission. (2020, May 20). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: EU Biodiversity Strategy for 2030: Bringing nature back into our lives* (COM/2020/380 final). Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/eu-biodiversity-strategy-for-2030.html?fromSummary=20>
- Hadzalo, Ya.M., & Luzan, Yu.Ya. (2025). Environmental protection as an important agricultural priority of Ukraine in the process of European integration. *Bulletin of Agricultural Science*, 103(5), 6–21 <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202505-02>
- Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine. (2025, December 10). Notice on the publication of the draft order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the biodiversity conservation strategy of Ukraine until 2035 and approval of the operational action plan for its implementation in 2026–2028”. Retrieved from <https://surl.li/cc/ydzsnv>
- Ministry of Environmental Protection of Ukraine. (2005, February 16). On approval of the Instruction on the content and preparation of documentation of the state cadastre of territories and objects of the nature reserve fund of Ukraine (Order No. 67). Retrieved from <https://surl.li/pcduyk>
- Olasehinde-Williams, G., & Akadiri, S. S. (2025). Environmental policy stringency and carbon leakages: a case for carbon border adjustment mechanism in the European Union. *Environment, Development and Sustainability*, 27(12), 30817–30838. <https://doi.org/10.1007/s10668-024-04941-7>
- Rosokhata, D. (2024a). Effectiveness of state environmental control: teleological context. *Actual Problems of State and Law*, 101, 156–166. <https://doi.org/10.32782/apdp.v101.2024.19>
- Rosokhata, D. (2024b). International legal requirements for implementation of state environmental control. *Bulletin of Lviv University. Legal Series*, 78, 275–283. <https://doi.org/10.30970/vla.2024.78.275>
- Rosokhata, D. (2024c). Peculiarities of the legal regulation of environmental control in EU member states. *Legal Scientific Electronic Journal*, 10, 241–244. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-10/54>
- Shevchenko, S. (2026, January 18). *How to use the Google Trends service?* Retrieved from <https://adwservice.com.ua/uk/yak-korystuvatysya-servisom-google-trends>
- Suietnov, Ye.P. (2021). Legal principles of implementing the ecosystem approach in the state environmental policy of Ukraine. *Problems of Legality*, 152, 46–68. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.152.224701>
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2020, February 19). *Draft Law on State Environmental Control* (Draft Law No. 3091). Included in the agenda of the Verkhovna Rada session by Resolution No. 4775-IX of February 10, 2026. Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/CardByRn?regNum=3091&conv=9>
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2022, September 20). *On the National Pollutant Release and Transfer Register* (Law No. 2614-IX). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2614-20>
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2024, October 8). On the basic principles of state climate policy (Law No. 3991-IX). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/3991-20/ed20241008#n26>
- Vnukova, N.M. (2026). Strategic directions for ensuring the reproduction of the natural resource base in the process of European integration challenges. In V.V. Tatarinov (Ed.), *Actual problems and prospects of socio-*

economic development of the region in the context of modern global challenges: Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Internet Conference (pp. 79–81). Prydniprovskiyi instytut MAUP. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/403952995_Strategichni_naprami_zabezpecenna_vidtvorennia_prirodoresursnoi_bazi_v_procesi_viklikiv_evrointegracii

EUROPEAN INTEGRATION DIRECTIONS OF LEGAL ENSURANCE OF THE PRESERVATION AND REPRODUCTION OF THE NATURAL RESOURCE BASE

Nataliya VNUKOVA, ORCID 0000-0002-1354-4838, Researcher ID ABC-6008-2021¹

¹Doctor in Economy, Professor, Leading Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of the NALS of Ukraine, Kharkiv, Ukraine

Abstract. The study is devoted to determining the European integration directions of legal support for the preservation and reproduction of the country's natural resource base. The relevance of the work is due to the increase in environmental risks, climate change, which leads to significant losses in nature. The performed comparative analysis of regulatory regulation of biodiversity conservation strategies emphasized the kinship of actions to strengthen adaptive directions of legal regulation with EU countries of the processes of preservation and reproduction of nature with confirmation of the transition to a model of sustainable development and the formation of ecosystems, which is a priority for the EU environmental policy. The performed analysis of European approaches showed that. Ukraine's European integration aspirations and the field of environmental law should be implemented in the development of legislative and regulatory regulation of biodiversity conservation, improvement of environmental control, prevention of the negative impact of climate change, taking into account the challenges of martial law. An operational tool for assessing risk responses can be the Google Trends search engine, which determines the level of interest in the topic of biodiversity in the world, individual EU countries and Ukraine, which allows for different time periods to obtain data on the level of search activity of the selected topic under study, which is taken into account in making decisions to improve the legal support for environmental protection measures. An additional advantage of the online resource is the geographical criterion for comparing EU countries with Ukraine. The practical significance lies in the ability to provide specific recommendations for improving the quality and effectiveness of regulatory impact on the environment. The considered draft of changes to state environmental control is standard, therefore, it can only partially resolve the issue of transition to a sustainable development model. The creation of the Emerald Network is aimed at ensuring the adaptation legal processes of the European Natura 2000 network for the protection of wildlife. The development of strategies for the restoration of natural resources (in particular forests) based on European standards is a further opportunity for progress in ensuring the preservation and reproduction of the natural resource base of Ukraine in the context of European integration, which will be further facilitated by the introduction of mandatory reporting by companies on sustainable development.

Keywords: legal support, European integration, biodiversity conservation, sustainable development, natural resource base, environmental control, search engine.

Дата подачі автором: 24.03.2026

Дата прийняття після рецензування: 28.04.2026

Дата публікації: 18.05.2026

Цитувати цю статтю слід: Внукова Н. Євроінтеграційні напрями правового забезпечення збереження і відтворення природно-ресурсної бази. *Право та інноваційне суспільство*. 2026. Вип. 1 (26). С. 39–47. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2026-1\(26\)-4](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2026-1(26)-4).